

ONTWIKKELINGEN VAN HET SOCIAAL EUROPA

EUROPEES DIGEST – INTERNATIONAAL DIGEST

629 |

EUROPEES DIGEST – INTERNATIONAAL DIGEST

DOOR | OBSERVATOIRE SOCIAL EUROPEEN¹

De Europese Raad van maart 2014 heeft het Europees semester voor coördinatie van het economische beleid ingezet. De statistische indicatoren wijzen weliswaar op een licht herstel van de groei, maar die is ongelijk en te gering om het werkgelegenheidsniveau fors te verbeteren. In dit sombere klimaat bereiden de instellingen van de Unie een tussentijdse evaluatie voor van de Europa 2020-strategie, de groeistrategie van de Europese Unie die sinds 2010 wordt toegepast. Gezien het deflatierisico dat in de lucht hangt boven de eurozone, dringen de internationale organisaties er bij de Europese Centrale Bank (ECB) op aan om tot actie over te gaan en nieuwe, onconventionele maatregelen te treffen.

1. HET INSTITUTIONELE DEBAT

1.1. EUROPEES SEMESTER

Ter voorbereiding van de Europese Raad van 20 en 21 maart 2014 hebben de verschillende Raadsformaties elk hun bijdrage voorbereid. De conclusies van de Raad Epsco – de Raadsformatie Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken – die op 10 maart 2014 werden goedgekeurd, maken de balans op van de gevolgen van de crisis: *“een zwakke groei, te weinig banen en banen van slechte kwaliteit, toename van armoede en sociale uitsluiting.”* Hoewel de economische indicatoren op een schuchter herstel wijzen, blijft de sociale toestand op zijn minst zorgelijk. De conclusies van de Raad Epsco wijzen erop dat *“de sociale toestand in de EU niet verbetert”* en dat die *“in sommige landen zelfs nog achteruitgaat”*.

Het gezamenlijke verslag van de Europese Commissie en de Raad over de sociale toestand in de Europese Unie bevestigt, net zoals de conclusies van de jaarlijkse groei-analyse 2014 en die betreffende het verslag van het Comité voor sociale bescherming van de Commissie, aangenomen door de Raad Epsco, de negatieve evolutie van de voorbije jaren op dit vlak. Zo heeft de armoede het hoogste niveau sinds zes jaar bereikt: bijna 25% van de Europese bevolking, dus één op de vier burgers, loopt het

(1) Hoofdonderzoeker: Cécile Barbier.

risico van armoede of sociale uitsluiting. Sinds 2010, toen de Europa 2020-strategie werd goedgekeurd, zijn nog eens 6,6 miljoen mensen extra in armoede vervallen of sociaal uitgesloten (met een stijging genoteerd in meer dan een derde van de lidstaten). Bovendien neemt de inkomensongelijkheid tussen de lidstaten hand over hand toe, vooral in landen waar de werkloosheid het sterkst gestegen is. In bepaalde lidstaten ligt de jaarlijkse toename van de relatieve armoede nu op meer dan 2%. Het versterken van de sociale dimensie van de EMU blijft *“een permanent punt van zorg voor de Raad Epsco”*, die oproept om de werkzaamheden voort te zetten en zo *“ten volle gebruik te maken van het scorebord van kernindicatoren op sociaal en werkgelegenheidsgebied”*.

Referenties:

3301e zitting van de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken, Doc. 7388/14: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=NL&f=ST%207388%202014%20INIT>.

Verslag van het Comité voor sociale bescherming: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%206663%202014%20INIT>.

Gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid – Vaststelling, Doc.7476/14: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=NL&f=ST%207476%202014%20COR%201>.

1.2. ECONOMISCH EN SOCIAAL BESTUUR: AKKOORD OVER DE TRIPARTIETE SOCIALE TOP

De Raad Epsco heeft een beginselakkoord bereikt over een voorstel tot aanpassing van het besluit van de Raad van 2003 tot instelling van een tripartiete sociale top (TST) ten gevolge van de institutionele wijzigingen die voortvloeien uit het Verdrag van Lissabon. Dankzij de tripartiete sociale top zou het gemakkelijker worden om in de marge van de Europese Raad op het hoogste niveau met de Europese sociale partners van gedachten te wisselen over werkgelegenheids- en sociale aspecten. Bij de uitvoering van de Europa 2020-strategie blijft de sociale dialoog van wezenlijk belang in het kader van de economische governance, met name in de jaarlijkse cyclus van het Europees semester. Dit is vooral relevant voor besprekingen inzake concurrentievermogen, goed functionerende arbeidsmarkten, loonbeleid en aangelegenheden inzake sociaal beleid.

Voordat de Europese Raad van maart 2014 bijeenkwam, heeft het Uitvoerend comité van het Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV) een analyse gemaakt van de tenuitvoerlegging van het Europees semester. In een resolutie stelt het EVV vast dat: *“het momenteel door de Europese Commissie en de Raad gevoerde beleid geen oog heeft voor de sociale dimensie van de Unie. Dat beleid offert de sociale en milieudoelstellingen van de 2020-strategie op aan de kostenconcurrentie en de begrotingsorthodoxie. Dat beleid is een fiasco.”*

Tijdens de tripartiete sociale top, die in de marge van de Europese Raad van 20 en 21 maart 2014 werd gehouden, zijn de deelnemers het erover eens geworden dat er meer moet worden samengewerkt ten gunste van een duurzame economische groei, waarbij tegelijkertijd de sociale cohesie en de kwaliteit van de werkgelegenheid gewaarborgd moeten zijn. De Europese werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers hebben de nood aan hernieuwde aandacht voor werkgelegenheid op de voorgrond gesteld. Bovendien hebben ze hun tegenhangers op nationaal niveau opgeroepen om zich actief in te zetten voor de toepassing van de nationale hervormingsplannen en voor het Europese bestuur in het algemeen. Ze hebben toelichting gegeven over de reeds geboekte vooruitgang in de uitvoering van hun gemeenschappelijke werkprogramma voor 2012-2014, waaronder de gemeenschappelijke onderhandelingen die momenteel aan de werkgelegenheid worden gewijd.

Referenties:

ETUC Resolution on the European Semester 2014 – ETUC Key Messages for the European Council:

<http://www.etuc.org/documents/etuc-resolution-european-semester-2014-etuc-key-messages-european-council>.

Tripartite Social Summit: EU leaders and social partners stress need to rebuild confidence in Europe, Europese Commissie – IP/14/282, 20 maart 2014:

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-282_en.htm?locale=EN.

1.3. JONGERENGARANTIE

Als reactie op de toename van de jeugdwerkloosheid hebben de Europese instellingen een nieuw instrument ingevoerd: de “jongerengarantie”. Over die jongerengarantie is van gedachten gewisseld tussen de ministers van de Raad Epsco die de uitvoering ervan in de lidstaten hebben geëvalueerd: er is zes miljard euro uitgetrokken voor hulp aan lidstaten waar de jeugdwerkloosheid meer dan 25% bedraagt. De betrokken landen moeten bij de Commissie operationele programma's indienen die ze deels moeten medefinancieren om voor de Europese financiering in aanmerking te komen.

1.4. AANBEVELING INZAKE EEN KWALITEITSKADER VOOR STAGES

De Raad Epsco van maart 2014 heeft een aanbeveling inzake een kwaliteitskader voor stages aangenomen. De aanbeveling voorziet in richtsnoeren en instrumenten voor de lidstaten, de stagiairs, de stageaanbieders en alle andere belanghebbenden, teneinde ervoor te zorgen dat stages een efficiënt middel worden voor een vlottere overgang van opleiding of inactiviteit naar werk.

Referentie:

Aanbeveling 2014/C 88/01 van de Raad van 10 maart 2014 inzake een kwaliteitskader voor stages. Publicatieblad van de Europese Unie, C 88, 27 maart 2014.

1.5. TUSSENTIJDSE EVALUATIE VAN DE EUROPA 2020-STRATEGIE: OPSTARTEN VAN EEN RAADPLEGING DOOR DE EUROPESE COMMISSIE

De Europese Commissie heeft op 5 maart een reflectie opgestart over de groei-strategie van de Europese Unie door een mededeling bekend te maken met als titel “*Tussenopname van de Europa 2020-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei*”. Volgens de Europese Commissie zelf zijn er weinig vorderingen gemaakt in de verwezenlijking van de doelstellingen van de Europa 2020-strategie. Ze is van mening dat de EU goed op weg is om de streefcijfers voor onderwijs, klimaat en energie te halen of zeer dicht te benaderen, maar dat de Unie er, gezien de grote uitdagingen waarvoor zij staat, niet in slaagt om de streefcijfers voor arbeidsparticipatie, onderzoek en ontwikkeling en armoedebestrijding te halen. De resultaten en prognoses variëren echter sterk van de ene lidstaat tot de andere. Verder is de commissie een openbare raadpleging over de Europa 2020-strategie opgestart, die plaatsvindt van 5 mei 2014 tot 31 oktober 2014. De Commissie zal zich op de bijdragen van die openbare raadpleging baseren om begin 2015 voorstellen te doen met het oog op de tussentijdse beoordeling van de Europa 2020-strategie, die zal worden gevolgd door een debat tijdens de Europese Raad in de lente van volgend jaar.

Referenties:

MEMO/14/149, 5 maart 2014:

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-149_en.htm?locale=EN.

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, *Tussenopname van de Europa 2020-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei*, COM(2014) 130 final, 5 maart 2014:

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020stocktaking_nl.pdf.

IP/14/504, 5 mei 2014:

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-504_en.htm

1.6. EUROPEES SEMESTER TOEPASSING VAN HET TWO PACK EN HET SIX PACK

De Europese Commissie heeft op 5 mei 2014 haar economische lenteprognoses bekendgemaakt. Volgens de Commissie houdt het economische herstel in de Europese Unie aan nadat zij een jaar geleden uit de crisis is geraakt. De voortgang van dat economisch herstel loopt volgens de Europese Commissie “*gelijk op met het herstel dat in het verleden gevolgd is na zware financiële crisissen. De financieringsvoorwaarden blijven weliswaar in het algemeen gunstig, maar er blijven grote verschillen bestaan tussen de lidstaten en tussen ondernemingen van verschillende grootte*”. Voor de Commissie is

de situatie op de arbeidsmarkt in de loop van 2013 beginnen opklaren; er zouden meer banen worden gecreëerd (+ 0,6% in de EU in 2014 en + 0,7% in 2015, respectievelijk 0,4% en 0,7% in de eurozone) en de werkloosheidsgraad zou blijven dalen (tot een niveau van 10,1% in de EU en 11,4% in de eurozone in 2015, -0,4% tussen 2014 en 2015). De inflatie zou eerder zwak blijven, zowel in de EU (1% in 2014, 1,5% in 2015) als in de eurozone (0,8% en 1,2%). Deze economische prognoses werden voorgesteld tijdens de bijeenkomst van de Eurogroep op 5 en 6 mei 2014. Tijdens die vergadering werden de begrotingsprogramma's onderzocht na de publicatie van de conclusies van de Europese Commissie met het oog op de vaststelling van macro-economische onevenwichtigheden en de beoordeling van de vooruitgang op het gebied van budgettaire sanering in de lidstaten van de eurozone. Het gaat om de toepassing van het Two Pack betreffende gemeenschappelijke voorschriften voor het monitoren en beoordelen van ontwerp-begrotingsplannen en voor het garanderen van de correctie van buitensporige tekorten van de lidstaten van de eurozone. In het kader van de door het Six Pack ingevoerde procedure voor macro-economische onevenwichtigheden (PMO) oordeelde de Commissie dat 14 lidstaten onevenwichtigheden ondervonden, namelijk: België, Bulgarije, Duitsland, Ierland, Spanje, Frankrijk, Kroatië, Italië, Hongarije, Nederland, Slovenië, Finland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. Voor Kroatië, Italië en Slovenië werden deze onevenwichtigheden als buitensporig beschouwd.

Referenties:

IP/14/513, Spring 2014 forecast: Growth becoming broader-based, 5 mei 2014:

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-513_en.htm.

Commission concludes in-depth reviews to identify macroeconomic imbalances and assesses progress in fiscal consolidation, IP/14/216, 5 juni 2014:

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-216_en.htm.

2. HERZIENING VAN DE VERDRAGEN

2.1. HERZIENING VAN DE VERDRAGEN

Met het oog op de Europese verkiezingen hebben de Europese politieke partijen manifesten goedgekeurd. Verschillende partijen spreken zich uit voor de herziening van de Europese verdragen om in enkele daarvan de bepalingen over de Europese Centrale Bank te herzien. Het idee dat de Europese verdragen worden herwerkt, lijkt echter heel weinig waarschijnlijk.

3. SOCIALE WETGEVING VAN DE EU

3.1. UITVOERINGSRICHTLIJN BETREFFENDE DE TERBESCHIKKINGSTELLING VAN WERKNEMERS

Sociale dumping was een van de belangrijkste punten van de Euromanifestatie die begin april 2014 in Brussel 40.000 mensen op de been heeft gebracht. Dumpingpraktijken met werknemers die ter beschikking zijn gesteld door een werkgever die hen uitstuurt om hun baan in een andere lidstaat uit te voeren (Richtlijn 96/71/EG), werden aan de kaak gesteld, evenals de oneerlijke concurrentie met werknemers in de landen waar de ter beschikking gestelde werknemers actief zijn. Na een dialoogakkoord in februari 2014 heeft het Europees Parlement de uitvoeringsrichtlijn aangenomen met 474 stemmen voor, 158 stemmen tegen en 39 onthoudingen. De toepassing van de uitvoeringsrichtlijn op de terbeschikkingstelling zal echter niet verhinderen dat er fraude en zwartwerk plaatsvinden. Ze is geen oplossing voor sociale dumping, want dat zou niet alleen de herziening van de aanvankelijke richtlijn maar ook de goedkeuring van nieuwe belastingnormen vereisen.

Referentie:

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 16 april 2014 inzake het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de handhaving van Richtlijn 96/71/EG betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0415+0+DOC+XML+V0//NL>.

4. DE STEM VAN INTERNATIONALE ORGANISATIES

4.1. ECONOMISCHE VOORUITZICHTEN VAN HET IMF

De internationale organisaties, waaronder het IMF, hebben altijd aanbodeconomische beleidsmaatregelen aanbevolen om de economische groei aan te zwengelen. In de voordruk van de "Vooruitzichten van de wereldeconomie" is Olivier Blanchard, de hoofdeconoom van het IMF, zeer duidelijk. Volgens hem moet voorrang worden gegeven aan reacties op het aanbod. En verder zegt hij dat de potentiële groei in verschillende ontwikkelde landen zeer gering is. *"Dat is op zich al geen goede zaak, maar het bemoeilijkt de begrotingsaanpassing ook nog eens. Het is dus des te belangrijker om de potentiële groei op te trekken: het zou hierbij met name kunnen gaan om de instellingen van de arbeidsmarkt opnieuw uit te denken, de concurrentiekracht en de productiviteit in een aantal sectoren van niet-verhandelbare goederen te verbeteren, de omvang van de staat opnieuw te bekijken en de rol van openbare investeringen te onderzoeken."* De econoom van het IMF onderstreept echter ook dat een andere, structurele tendens steeds beter

zichtbaar wordt: de stijging van de inkomensongelijkheid: *“De ongelijkheden werden weliswaar altijd al beschouwd als een belangrijk probleem, maar tot voor kort dacht men niet dat ze grote effecten sorteerden op macro-economisch vlak. Dat standpunt wordt steeds meer ter discussie gesteld. Het onderzoek naar de gevolgen van ongelijkheden op de macro-economie en op het ontwerpen van een macro-economisch beleid zal op onze agenda wellicht een steeds belangrijker punt worden.”*

In de toekomst moet het accent nog nadrukkelijker op het aanbod komen te liggen: de potentiële groei in talrijke ontwikkelde economieën is zeer laag. Dat is niet goed en bovendien bemoeilijkt het fiscale correcties. In die context wordt het steeds belangrijker om maatregelen te nemen die de potentiële groei bevorderen – zoals een hervorming van de arbeidsmarktinstellingen, het versterken van de concurrentie en de productiviteit in een aantal non-profitsectoren, de hervorming van het overheidsapparaat of een aanpassing van het investeringsbeleid van de overheid.

Hoewel ongelijkheid altijd al werd beschouwd als een belangrijk probleem, heerste tot niet zo lang geleden de overtuiging dat ze geen belangrijke invloed had op de macro-economische ontwikkelingen.

Die overtuiging wordt thans steeds vaker in vraag gesteld. De manier waarop ongelijkheid de macro-economie en de ontwikkeling van het macro-economisch beleid beïnvloedt, zal naar alle waarschijnlijkheid steeds hoger op de agenda's komen te staan.

De rol van de centrale banken in de bestrijding van de inflatie is een van de onaan-tastbare principes van de economische theorie. Op Europees vlak is die doelstelling verankerd in de Europese verdragen en de statuten van de Europese Centrale Bank (ECB). De inflatie blijft al sinds enkele maanden zeer laag en blijft zeer laag in een situatie van economische groei. Dit monetaire beleid houdt dus een risico van deflatie in. Volgens het rapport van het IMF blijft dat risico vrij hoog in de eurozone waar het ongeveer 20% bedraagt, terwijl het voor de andere landen vrijwel verwaarloosbaar is. Gezien dat risico roept de hoofdeconoom van het IMF de ECB op tot meer actie, een vraag die wordt doorgespeeld door Christine Lagarde, algemeen directeur van het IMF, die aan de ECB gevraagd heeft om te stoppen met palaveren en tot de actie over te gaan.

Referenties:

Perspectives de l'économie mondiale, IMF, Etudes économiques et financières, Olivier Blanchard, april 2014:

<http://www.imf.org/external/french/pubs/ft/weo/2014/01/pdf/textf.pdf>.

World Economic Outlook (WEO), Recovery Strengthens, Remains Uneven, april 2014 (Full English version):

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/01/pdf/text.pdf>.

4.2. DE OESO VRAAGT DE EUROPESE CENTRALE BANK (ECB) OM MAATREGELEN TE NEMEN

Na het IMF begin mei 2014 is ook de OESO van mening dat de ECB “*nieuwe maatregelen moet nemen om de inflatie krachtiger te doen aansluiten op zijn doelstelling*”, d.w.z. iets minder dan 2%, en “*om zich gereed te houden om andere niet-conventionele expansiemaatregelen te treffen*”. De werkloosheid begint terug te dalen in vergelijking met de nooit eerder geziene niveaus in het spoor van de crisis, maar meer dan 44 miljoen mensen in de OESO-zone zouden einde 2015 nog geen werk hebben, dat betekent 11,5 miljoen mensen meer dan voor de crisis. De OESO wijst erop dat een aantal economische beleidsmaatregelen het herstel kunnen bevorderen. Ze vraagt aan de ECB om nieuwe maatregelen te nemen. Volgens de OESO moet het monetaire beleid meegaand blijven, vooral in de eurozone waar een verdere verlaging van de rentevoeten gerechtvaardigd is in het licht van een geringe en dalende inflatie, en in Japan waar de aankopen van activa zich dienen voort te zetten zoals voorzien. In de Verenigde Staten, waar het herstel krachtiger is, zouden de aankopen van activa door de Federal Reserve in 2014 gaandeweg moeten worden stopgezet en zouden de basisrentetarieven in de loop van 2015 moeten worden opgetrokken. Na een vergadering van de Raad van bestuur van de ECB, die uitzonderlijk op 8 mei 2014 in Brussel werd georganiseerd, heeft de voorzitter van de ECB gezegd dat de bank niet van plan is om veel langer een geringe inflatie te hebben, wat bevestigt dat de ECB geen deflatierisico ziet opdagen. De voorzitter van de ECB, Mario Draghi, gaat uit van de laatste inflatieramingen die eind april door Eurostat werden gepubliceerd en die aangeven dat de jaarlijkse inflatie in de eurozone eind april 2014 0,7% bedraagt, een stijging ten opzichte van maart waar ze 0,5% bedroeg. De ECB is dus van plan om gebruik te maken van de macro-economische prognoses van haar diensten, die vanaf begin juni 2014 beschikbaar zijn.

De OESO legt de klemtoon op een aantal beleidseisen die het herstel moeten consolideren. Het monetaire beleid moet flexibel blijven, in het bijzonder in de eurozone – waar een verdere interestverlaging goed zou zijn wegens de lage, afnemende inflatie – en in Japan, waar de inkoop van activa zou moet doorgaan zoals gepland. In de VS, waar het herstel sterker is geworteld, zou de Federal Reserve in 2014 geleidelijk aan moeten stoppen met de inkoop van activa en zouden in 2015 de beleidsrentevoeten moeten beginnen stijgen.

Referenties:

Economic Outlook, OECD, 2014, 6 mei 2014:

<http://www.oecd.org/eco/outlook/global-economy-strengthening-but-significant-risks-remain.htm>

Introductory statement to the press conference Mario Draghi, President of the ECB, Brussel, 8 mei 2014:

<http://www.ecb.europa.eu/press/pressconf/2014/html/is140508.en.html?2bc1575ff6b90daa3dea4baba3f7add4>.

4.3. RAPPORT VAN DE ORGANISATIE VOOR ECONOMISCHE SAMENWERKING EN ONTWIKKELING (OESO) BETREFFENDE INCLUSIEVE GROEI

Volgens een recent rapport van de OESO maken de ongelijkheden de economische groei en het welzijn brozer. Na andere organisaties stelt ook de OESO vast dat de weldaden van de groei alleen toevallen aan de hoogste inkomens: in de OESO-landen was in 2010 het gemiddelde inkomen van de 10% rijksten 9,5 keer hoger dan dat van de 10% armsten, terwijl het 25 jaar geleden slechts 7 keer hoger was. Volgens de auteurs van dit rapport moeten het economische en het sociale beleid dusdanig worden ontwikkeld dat zowel gelijkheid als groei worden bevorderd. Zo kunnen investeringen in competenties en onderwijs grote stappen in de richting van de verwezenlijking van deze dubbele doelstelling zijn. De lokale overheden spelen daarbij een beslissende rol, namelijk door te investeren in hoogwaardige woningen en degelijk openbaar vervoer en door onderwijsprogramma's aan te bieden die specifiek gericht zijn op kansarme bevolkingsgroepen.

Referentie:

All on board. Making Inclusive Growth happen, OESO, Better policies for better lives, Ford Foundation, mei 2014:

<http://www.oecd.org/inclusive-growth/reports/All-on-Board-Making-Inclusive-Growth-Happen.pdf>.

(Vertaling)
